

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

LIEFKESHOEK EN DE BOGGERD

TE KATWIJK

Ecologie

Rapportage Aanvullend ecologisch onderzoek

Liefkeshoek en De Boggerd te Katwijk

Opdrachtgever	Werkorganisatie CGM Postbus 7 5360 AA Grave
Contactpersoon	Dhr. G. Middel
Rapportnummer	5241.003
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	11 april 2018
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	N. Janssen, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. R.J. Stoffer
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	5
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	5
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	7

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Werkorganisatie CGM opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Liefkeshoek en De Boggerd te Katwijk.

Het aanvullend ecologisch onderzoek naar de bunzing, hermelijn en wezel is uitgevoerd in het kader van de toekomstige ontwikkeling van de planlocatie naar aanleiding van de onderzoeksresultaten uit de quickscan flora en fauna, uitgevoerd door Econsultancy in 2017 (rapport 5241.001, d.d. 21 november 2017).

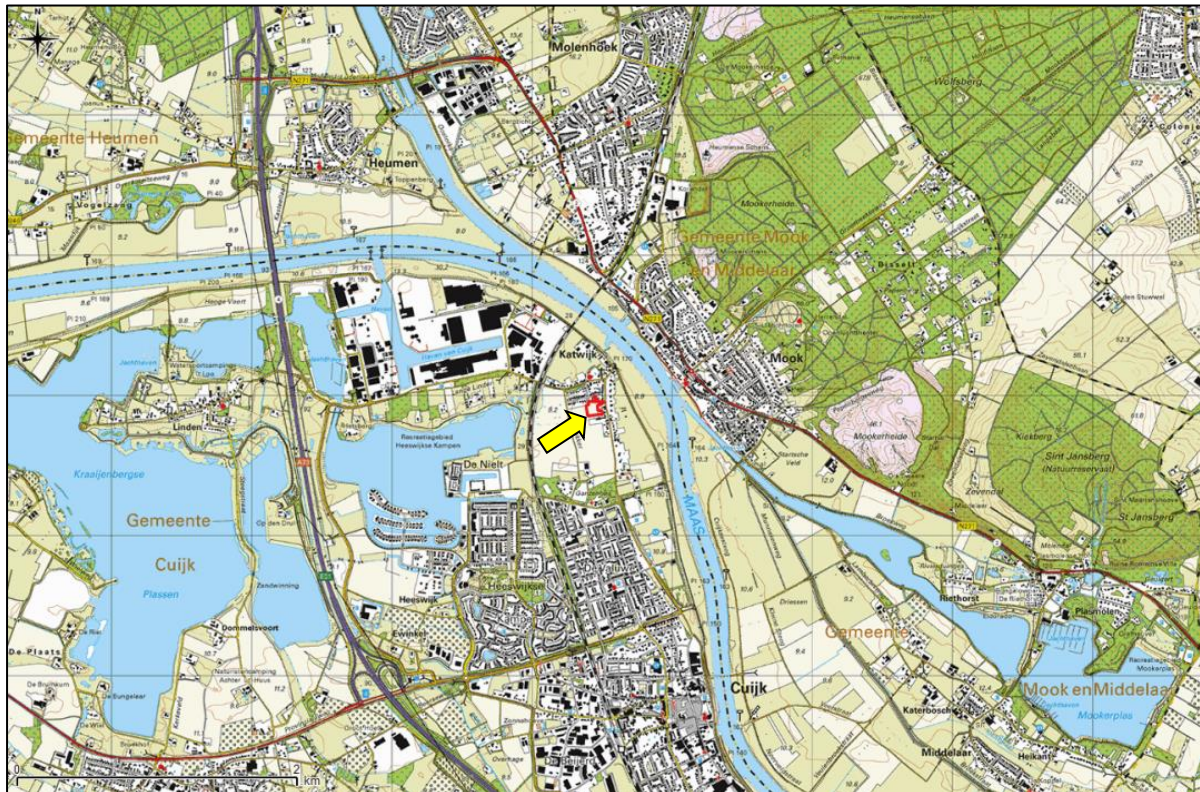
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 9.388 \text{ m}^2$) ligt aan de Liefkeshoek en De Boggerd, aan de rand van de kern van Katwijk. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 46 W (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 188.447$, $Y = 417.911$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie is op dit moment gedeeltelijk in agrarisch gebruik (recentelijk gerooide bieten-akker welke braak blijft liggen) en gedeeltelijk in gebruik als speelweide met frequent onderhouden gazon.

Ten noorden en oosten van de onderzoekslocatie ligt de bebouwde kom van Katwijk. Ten zuiden en westen van de onderzoekslocatie liggen agrarische percelen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Smalle doorgang vanuit Leefkeshoek in westelijke kijkrichting.

Figuur 4. Grasveld in westelijke kijkrichting.

Figuur 5. Speelveldje in zuidelijke kijkrichting.

Figuur 6. Agrarisch perceel met rijsporen. Kijkrichting zuidelijk.

Figuur 7. Agrarisch perceel, kijkrichting zuidwest.

Figuur 8. Haag als afscheiding tussen agrarisch perceel en speelweide. Kijkrichting oostelijk.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor de *bunzing*, *wezel* en *hermelijn* zijn in januari op de onderzoekslocatie twee losse cameravallen met een jiggler (met lokstof van sardientjes) en twee marterboxen (hierna mostella) verspreid geplaatst voor een periode van twaalf weken. Deze mostella bestaat uit een koffer waarin een camera-val is geplaatst en een buis waar de marters doorheen lopen. Doordat de cameraval in de koffer geplaatst is zal er minder irrelevant beeldmateriaal opgenomen worden (bewegende takken, gras etc.). Daarnaast zijn twee losse cameravallen opgesteld met lokstof om de trefkans te vergroten.

Bij de plaatsing van de vallen is gelet op de geschiktheid van de locatie voor de mogelijk aanwezige marterachtigen. Met deze cameravallen zijn automatisch infraroodopnames gemaakt, zodra er beweging en warmte werd gedetecteerd. Aan de hand van de foto-opnames van de fotovallen en mostellavallen is inzicht verkregen naar het gebruik van de onderzoekslocatie door marterachtigen (aantal, frequentie en aanwezigheid jongen). De camera's zijn tijdens het onderzoek zes keer uit gelezen. Op deze wijze is voldoende zekerheid verkregen om de aanwezigheid van kleine marterachtigen aan te tonen, dan wel uit te sluiten. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in de handreiking wezel, hermelijn en bunzing (RUD NHN, juli 2017). Gedurende het onderzoek was er nog geen handreiking wezel, hermelijn en bunzing voor de provincie Noord-Brabant beschikbaar.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

De onderzoekslocatie bevat potentieel geschikte rustplaatsen van de bunzing, wezel en de hermelijn. Bunzing, wezel en hermelijn gebruiken oude holen (van muizen, mollen, konijnen, vossen en dassen), takkenhopen en holle bomen als rustplaats. Deze soorten hebben binnen hun territorium verscheidene rustplaatsen. Voor deze soorten geldt geen vrijstelling van de Wet natuurbescherming; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. De bunzing, wezel en hermelijn zijn tijdens de onderzoeksinspanning met de wild-camera's en mostellavallen niet waargenomen ondanks het geschikte habitat op de onderzoekslocatie. Oorzaak hiervan ligt, naast de landelijke trend voor wat betreft de achteruitgang van deze soorten, mogelijk in de geringe aanwezigheid van rustplaatsen en groene schuilplaatsen in de omgeving, zoals dichte struiken. Op basis van deze gegevens is uit te sluiten dat de bunzing, de wezel en de hermelijn op de onderzoekslocatie een of meer vaste- rust- en /of verblijfplaatsen hebben.

De steenmarter is wel waargenomen op de cameravallen. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van verblijfplaatsen zoals hooizolders, loze ruimtes onder het dak en schuurtjes ongeschikt als vast rust- en verblijfplaats voor de steenmarter. De steenmarter kan de onderzoekslocatie echter wel gebruiken als foerageergebied. Omdat er in de buurt meer geschikt foerageergebied aanwezig is vormen de voorgenomen plannen geen aantasting van essentieel foerageergebied. Wel is het aan te bevelen om een haag aan de rand van de planlocatie te plaatsen (zoals ook uitgelegd in de quickscan, rapport 5241.001, d.d. 21 november 2017) om het gebied meer geschikt te maken voor de steenmarter. Het is aan te bevelen deze haag dezelfde structuur te geven als de huidige; veel dichte ondergroei met dichte struikhaag (van meidoorn) als basis.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

De bunzing, wezel en hermelijn genieten binnen de Wet natuurbescherming een strikte bescherming. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen en de foerageergebieden bescherming genieten.

Ondanks dat er aan de onderzoeksinspanning van de handreiking wezel, hermelijn en bunzing (RUD NHN, juli 2017), is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele individuen wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke dag gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch één of meerdere marterachtigen worden aangetroffen dienen de werkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient er in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale marterdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe er verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Werkorganisatie CGM een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Liefkeshoek en De Boggerd te Katwijk.

Het aanvullend ecologisch onderzoek naar de bunzing, hermelijn en wezel is uitgevoerd in het kader van de toekomstige ontwikkeling van de planlocatie naar aanleiding van de onderzoeksresultaten uit de quickscan flora en fauna, uitgevoerd door Econsultancy in 2017 (rapport 5241.001, d.d. 21 november 2017).

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om op de projectlocatie woningen te realiseren.

Functie onderzoekslocatie

Uit onderhavig onderzoek is gebleken dat de onderzoekslocatie geen functie heeft voor streng beschermde diersoorten als bunzing, hermelijn en wezel. Verstoring ten aanzien van desbetreffende soorten is dan ook op voorhand uit te sluiten. Op de onderzoekslocatie is wel een steenmarter waargenomen die de onderzoekslocatie gebruikt als foerageergebied. De projectlocatie betreft echter geen essentieel foerageergebied omdat er in de omgeving genoeg alternatief foerageergebied voorhanden is. Wel wordt aangeraden een haag aan de rand van de projectlocatie te realiseren.

Conclusie

Vervolgstappen ten opzichte van streng beschermde soorten zijn niet aan de orde. Wel dient ten allen tijde rekening gehouden te worden met de zorgplicht ten aanzien van onder andere algemene zoogdieren en amfibieën. Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

